

K životnímu jubileu Květuše Lepilové

Rusistka a bohemistka doc. PhDr. Květuše Lepilová, CSc., se v nedávné době dožila dalšího půlkulatého výročí. Dcera prof. PhDr. F. Lýska, DrSc., sice nešla přímo v jeho stopách, od pověstného stromu však nepadla daleko – vždyť před tím, než se dala na rusistickou dráhu, absolvovala kromě gymnázia (1951) i konzervatoř (1953). Po ukončení brněnské filozofické fakulty po nějakou dobu učila na středních školách, pracovala v rozhlase, nakonec ale zakotvila jako vysokoškolská učitelka na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, odkud pak odešla na rusistické pracoviště na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Po celou tu dobu ji to ale táhlo zpět do Brna, takže základní profesní kariéru ukončovala na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity.

Doc. Lepilová patří k těm, kdo vyhledávají výzvy – a když výzvy váhají, sami si je vytvářejí. Jejím celoživotním zájmem byla obecně kultura, kulturní život – svoji základní „parketu“ našla v tématu spjatém s výchovou ke kulturnímu citění a kulturním znalostem – konkrétně ve sledování čtenářství, tedy toho, jak se z dítěte stává čtenář, jak je k tomu lze postupnými kroky vychovávat a ovlivňovat jeho schopnost pronikat skrze svět knih do reálného světa, připravovat se na něj. Nešlo o jednorázové, nýbrž dlouhodobé prakticky zaměřené výzkumné aktivity, během kterých dokázala získat nejen potřebné odborné poznatky, ale i spoustu dětí, které se staly „jejími“, protože kontakt s mnohými z nich udržovala a udržuje dodnes. Její zájem patřil i otázkám komunikace, a to jak praktické, tak literární. Iniciovala zájem o studium propojení konkrétního literárního textu s dobovým kontextem (Text a kontext), ale spjata je např. i s ostravskými sborníky *Rossica Ostraviensia*, v nichž byly publikovány příspěvky ze stejnojmenných konferencí. Sama na nich aktivně vystupovala. Projevovala při tom organizační talent i organizační schopnosti kombinované s otevřeným přístupem, který jí umožnil navázat opravdu dlouhou řádku osobních kontaktů významně přesahujících hranice republiky.

S podrobnou faktografií bohaté a mnohotvárné životní i profesní dráhy Květuše Lepilové se lze seznámit v medailonu k jejím 80. narozeninám¹, jehož autorkou je loni zesnulá profesorka Danuše Kšicová, kterou s jubilantkou pojilo přátelství a společné zájmy od dob studií na Filozofické fakultě v Brně v první polovině 50. let. V našem příspěvku chceme krátce připomenout především zásluhy jubilantky na poli celoživotního vzdělávání učitelů ruštiny na školách, zejména pak v posledním období jejího aktivního profesního působení na Ústavu slavistiky FF MU v letech 2007–2017, tedy z doby, kdy jsme měli možnost s ní pravidelně spolupracovat a při

1 KŠICOVÁ, D.: *Život mezi hudbou a filologií*. Slavica litteraria, 2013, roč. 16, č. 1–2, s. 185–188.

radě pracovních i neformálních příležitostech ji poznat blíže jak po profesní, tak po osobnostní stránce.

Dlouholetá neúnavná a obětavá organizační činnost v oblasti dalšího vzdělávání učitelů ruštiny má své institucionalizované počátky na samém počátku 90. let, kdy Květuše Lepilová jako vedoucí katedry rusistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity stála u zrodu snahy tohoto pracoviště překlenout nepříznivé období, kdy zánik institucionálního systému dalšího vzdělávání učitelů zkomplikoval vzájemné přímé vztahy vysokoškolských pracovišť s učiteli na základních a středních školách. Od r. 1991 tak toto pracoviště ve spolupráci se severomoravskou pobočkou České asociace rusistů při FF OU díky její iniciativě pořádalo pravidelné metodické semináře pro učitele ruštiny v moravských regionech (Ostrava, Brno) v rámci projektů FRVŠ a v letech 1995–1996 díky podpoře projektu Phare a v průběhu 90. let se významně autorsky podílelo na vydání řady učebnic, učebních a testovacích pomůcek a didaktických příruček pro všechny typy škol. Tyto aktivity pak doc. Lepilová na počátku nového tisíciletí na svém ostravském pracovišti opět na vyšší úrovni úspěšně rozvíjela v letech 2000–2003 v rámci rozvojového projektu MŠMT *Inovace pregraduální a postgraduální přípravy učitelů ruštiny (regiony Ostrava a Brno)*.

Ani po ukončení svého působení na Ostravské univerzitě v r. 2005 se však K. Lepilová nevzdala úsilí o prosazování těsnějšího sepětí teoretické filologie se školskou praxí a po vzájemné dohodě přenesla těžiště svých snah na další spřízněné pracoviště – Ústav slavistiky brněnské Filozofické fakulty, kde v letech 2007–2010 iniciovala a ve spolupráci s pracovníky ústavu obsahově i organizačně zajišťovala program *Inovace postgraduálního vzdělávání učitelů ruštiny* akreditovaný MŠMT ČR v rámci rozvojového projektu *Rozvoj a inovace studijních programů v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků na FF MU* a určený především pro učitele základních a středních škol Jihomoravského a Zlínského kraje a kraje Vysočina. Doc. Lepilová zde plodně zúročila jak své dosavadní dlouholeté zkušenosti v oblasti dalšího vzdělávání učitelů, tak četné osobní kontakty s odborníky (filology, oborovými didaktiky, autory učebnic, pracovníky školských úřadů či dokonce specialisty v oblasti IT) z celé České republiky, ale také Slovenska a Ruska (Sankt-Petěrburg), kteří v programu působili jako lektori nebo se podíleli na vydávání publikačních výstupů z projektu v elektronické či knižní podobě.

Vyvrcholením brněnské etapy organizační a vzdělávací činnosti doc. Lepilové pak byl její významný podíl na realizaci projektu *Inovace postgraduálního vzdělávání učitelů ruského jazyka na ZŠ a SŠ (2010–2012) v DVPP pro JMK*, uskutečňovaný v rámci grantu *Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení v Jihomoravském kraji OP VK*, spolufinancovaného ze státního rozpočtu ČR a Evropského sociálního fondu v období 2010–2012 a jeho následné pokračování v méně okázalé podobě a bez vnější

finanční podpory v rámci udržitelnosti projektu v letech 2012–2017. V červnu 2017 po nešťastném úrazu byla doc. Lepilová nucena ukončit spolupráci s účelově zřízeným Centrem dalšího vzdělávání učitelů ruštiny při Ústavu slavistiky FF MU, které v r. 2010 pomáhala zřizovat.

Během svého desetiletého působení na brněnském pracovišti se jako neúnavná a stále pro věc zapálená organizátorka, propagátorka, lektorka, editorka a spoluautorka metodických učebních textů zásadním způsobem zasloužila o etablování pracoviště, které jako jediné v ČR dlouhodobě a kontinuálně nabízí certifikované programy dalšího vzdělávání učitelů ruštiny na základních a středních školách nejen Jihomoravského kraje.

Osobu a osobnost Květuše Lepilové nelze přehlédnout, kdekoli se objeví. Není slučitelná s pojmy nečinnost, neprůbojnost, konformnost, závěť. Její kolegové, četní přátelé, studenti i frekventanti jejích kurzů a seminářů ji znají jako člověka, jenž do svého okolí neustále vyzařuje energii, vtip, veselost a nakažlivého ducha činorodosti, družné pospolitosti a tvořivé spolupráce. Svoji přítomnost nikde neutají: kudy projde, tam se zpívá. Svou bezprostředností, vitalitou, otevřenou nechtí podílet se na byrokratizaci vzdělávacího systému a neochotou podřizovat se uměle vytvářeným překážkám a omezením na cestě k cílům, o jejichž nezbytnosti a správnosti je přesvědčená, si získala přízeň a respekt jedněch, stejně jako nepřízeň a odmítání druhých – jak je tomu konec konců u každé skutečné osobnosti.

Za dlouholetou plodnou a záslužnou činnost v oblasti metodiky výuky a propagace ruštiny na školách a za obětavou pomoc desítkám vděčných pedagogů naší milé kolegyni paní docentce Květuši Lepilové upřímně děkujeme a přejeme jí pevné zdraví a mnoho sil a optimismu do dalších let jejího stále aktivního a činorodého života.

Josef Dohnal, Jiří Gazda

